

DOSTOSOWANIE PRACY PLACÓWKI DO POTRZEB DZIECI ZE ZRÓŻNICOWANYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI

**Dostosowanie
pracy placówki do
dzieci ze
zróżnicowanymi
potrzebami
edukacyjnymi**

**Indywidualne
podejście do
każdego ucznia**

Modyfikacja metod, form pracy,
zadań, otoczenia

Stosowanie różnorodnych pomocy
dydaktycznych

Zapewnienie wsparcia
specjalistycznego

Ścisła współpraca z rodzicami

Tworzenie pozytywnej atmosfery

Opracowywanie indywidualnych
programów wsparcia

CO OZNACZA DOSTOSOWANIE?

**Modyfikacja
procesu
edukacyjnego**

w celu umożliwienia
dziecku sprostania
szkolnym
wymaganiom

**Dostosowanie
wymagań
edukacyjnych**

do indywidualnych
potrzeb i
możliwości dziecka

**Indywidualizacja
procesu
dydaktycznego**

poprzez elastyczne
rozwiązania,
wspierające
dziecko w nauce i
rozwoju

PO CO TWORZYMY DOSTOSOWANIA?

Zniwelowanie barier w nauce

- Uczeń przyswaja wiedzę w sposób dla niego odpowiedni.

Zapewnienie sprawiedliwości

- Uczeń ma stworzone warunki pozwalające pokazać jego potencjał.

Dostosowanie pracy do możliwości ucznia

- Uczeń może zaprezentować wiedzę w sposób adekwatny do możliwości.

Budowanie pozytywnych doświadczeń edukacyjnych

- Uczeń ma większą motywację do pracy i poczucie sprawczości.

Zapobieganie wtórnym trudnościom emocjonalnym i społecznym

- Brak dostosowań powoduje u ucznia obniżenie samooceny, poczucie niesprawiedliwości, co przekłada się na zachowania trudne.

Dostęp do wsparcia specjalistycznego

Zapewnienie dostępu do
wsparcia organizowanego
przez specjalistów
zatrudnionych w placówce

Organizowanie
dodatkowych zajęć
mających na celu
wyrównanie braków,
niwelowanie deficytów

KLUCZOWA ROLA WSPÓŁPRACY

Współpraca z rodzicami

Budowanie wzajemnego zaufania

Włączenie w tworzenie programów wsparcia

Otwartość na informacje zwrotne

Współpraca ze specjalistami

Diagnozowanie dziecka pod kątem potrzeb

Realizowanie zaleceń specjalistów

Organizowanie terapii specjalistycznych

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Praca zespołowa

Utworzenie zespołu nauczycieli i specjalistów pracujących z dzieckiem

Zespołowe opracowanie WOPFU

Zespołowe opracowanie IPET, ustalenie form wsparcia i dostosowań

DOSTOSOWANIE PRZESTRZENI EDUKACYJNEJ

Podstawa

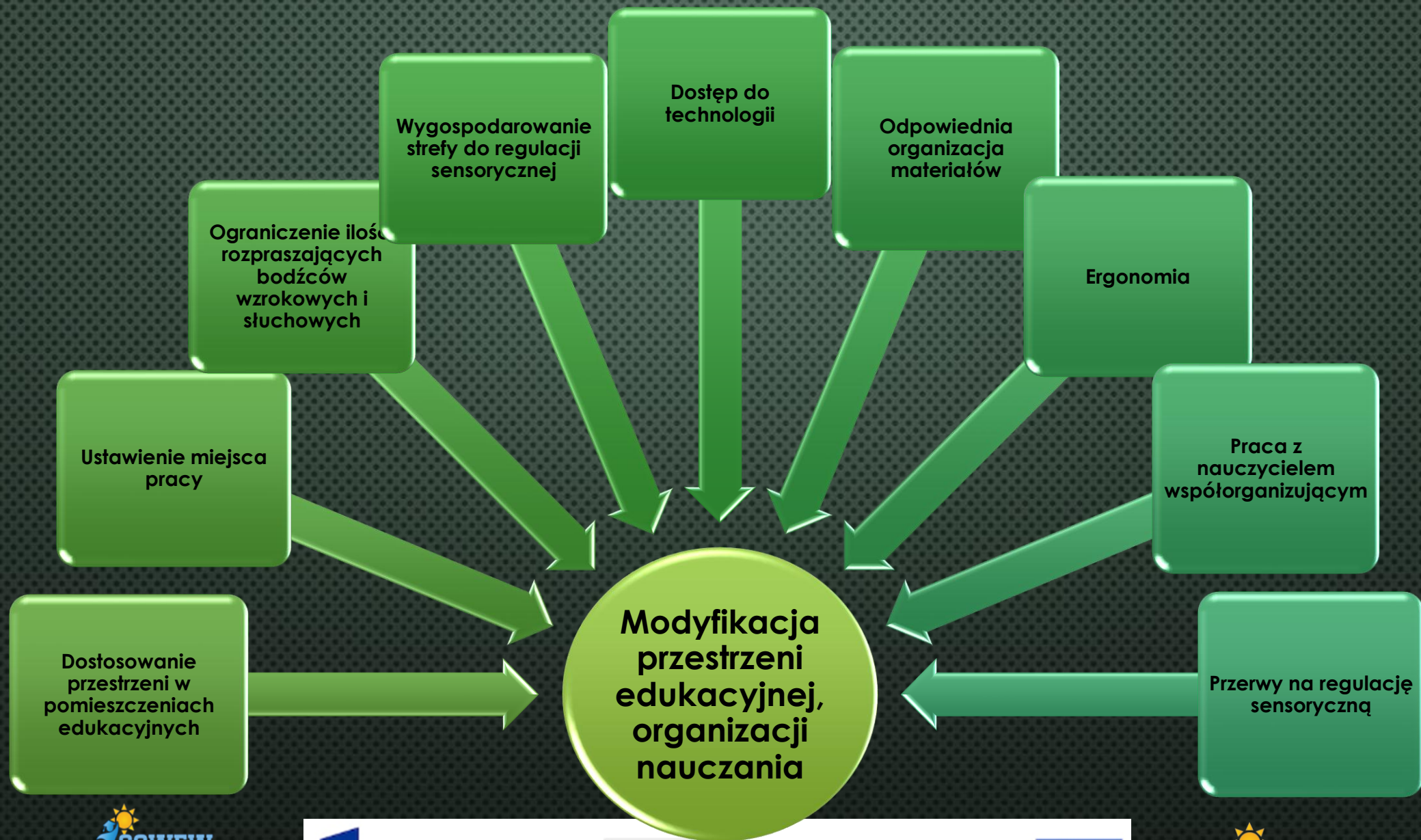
Dostosowanie następuje na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej lub rozpoznania indywidualnych potrzeb ucznia przez nauczycieli i specjalistów

Cel

Wyrównanie szans edukacyjnych

Zapobieganie wtórnym zaburzeniom emocjonalno-motywacyjnym

Umożliwienie uczniowi sprostania wymaganiom nauczania

Zasady pracy

**Stopniowanie
trudności**

Np. mniejsze porcje
materiału

**Kompensacja i
korekcja**

Np. wydłużenie czasu
pracy

Indywidualizacja

Np. nagranie audio
zamiast pisemnej
odpowiedzi

**Wspieranie
koncentracji**

Np. wizualizacje, plany
aktywności, schematy

**Pozytywne
wzmocnienie**

Nagradzanie i
docenianie wysiłku

Komunikacja i atmosfera

Jasne komunikaty

Zrozumiałe polecenia i instrukcje, wsparte wizualizacją

Przyjazna atmosfera

Budowanie zaufania i poczucia bezpieczeństwa

Wsparcie i wzajemna pomoc

Współpraca, dzielenie się pomysłami, motywowanie się nawzajem

Rutyny i rytuały

Stałe elementy dnia

**Praca w
grupie, klasie
zróżnicowanej**

**Wyrównywanie
szans
edukacyjnych**

**Dostosowanie
wymagań**

ZASADY PRACY NAUCZYCIELA W KLASIE ZRÓŻNICOWANEJ

Plan nauczania tworzony jest z myślą o wszystkich uczniach

Lekcje zachęcają uczniów do uczęszczania na nie

Lekcje uczą zrozumieć różnorodność

Uczniowie biorą świadomy i aktywny udział w procesie dydaktycznym

Uczniowie współpracują ze sobą podczas nauki

Sposób oceniania wspomaga uczniów w ich dążeniu do sukcesów w nauce

Źródłem porządku i spokoju w klasie jest wzajemny szacunek, jakim darzą się uczniowie i nauczyciele

Nauczyciele wykazują otwartość na współpracę: planują lekcje, przeprowadzają je, dokonują analizy lekcji w odniesieniu do celów, metodyki i samoświadomości (superwizja)

Nauczyciele są odpowiedzialni za wspieranie w nauce wszystkich uczniów i zachęcanie ich do uczestnictwa w zajęciach

Pedagodzy i inni specjaliści wspierają nauczycieli w diagnozowaniu potrzeb edukacyjnych uczniów

Zróżnicowana praca domowa wspomaga proces nauczania wszystkich uczniów w klasie

Wszyscy uczniowie biorą udział w zajęciach poza klasą, np. wspólne wyjścia

Nauczyciele stale poszerzają wiedzę na temat dostępnych środków i metod wspomagających nauczanie różnorodnego zespołu klasowego

Z ZAPISÓW PRAWA OŚWIATOWEGO WYNIKA, ŻE:

ART. 44c.

- 1. NAUCZYCIEL JEST OBOWIĄZANY INDYWIDUALIZOWAĆ PRACĘ Z UCZNIEM NA ZAJĘCIACH EDUKACYJNYCH** ODPOWIEDNIO DO POTRZEB ROZWOJOWYCH I EDUKACYJNYCH ORAZ MOŻLIWOŚCI PSYCHOFIZYCZNYCH UCZNIA.
- 2. NAUCZYCIEL JEST OBOWIĄZANY DOSTOSOWAĆ WYMAGANIA EDUKACYJNE, O KTÓRYCH MOWA W ART. 44B UST. 8 PKT 1. DO INDYWIDUALNYCH POTRZEB ROZWOJOWYCH I EDUKACYJNYCH ORAZ MOŻLIWOŚCI PSYCHOFIZYCZNYCH UCZNIA, W PRZYPADKACH OKREŚLONYCH W PRZEPISACH WYDANYCH NA PODSTAWIE ART. 44zb2.**

§2. WYMAGANIA EDUKACYJNE [...] DOSTOSOWUJE SIĘ DO INDYWIDUALNYCH POTRZEB ROZWOJOWYCH I EDUKACYJNYCH ORAZ MOŻLIWOŚCI PSYCHOFIZYCZNYCH UCZNIA:

- 1) POSIADAJĄCEGO ORZECZENIE O POTRZEBIE KSZTAŁCENIA,
- 2) POSIADAJĄCEGO ORZECZENIE O POTRZEBIE INDYWIDUALNEGO NAUCZANIA,
- 3) POSIADAJĄCEGO OPINIĘ PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEJ, W TYM PORADNI SPECJALISTYCZNEJ, O SPECYFICZNYCH TRUDNOŚCIACH W UCZENIU SIĘ LUB INNĄ OPINIĘ PORADNI PSYCHOLOGICZNO- -PEDAGOGICZNEJ, W TYM PORADNI SPECJALISTYCZNEJ, WSKAZUJĄCĄ NA POTRZEBĘ TAKIEGO DOSTOSOWANIA,
- 4) NIEPOSIADAJĄCEGO ORZECZENIA LUB OPINII WYMIENIONYCH W PKT 1–3, KTÓRY JEST OBJĘTY POMOCĄ PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNĄ W SZKOLE,
- 5) POSIADAJĄCEGO OPINIĘ LEKARZA O OGRANICZONYCH MOŻLIWOŚCIACH WYKONYWANIA PRZEZ UCZNIA OKREŚLONYCH ĆWICZEŃ FIZYCZNYCH NA ZAJĘCIACH WYCHOWANIA FIZYCZNEGO.

ART. 44B UST. 8

NAUCZYCIELE NA POCZĄTKU KAŻDEGO ROKU SZKOLNEGO INFORMUJĄ UCZNIÓW ORAZ ICH RODZICÓW [...]

O:

- **WYMAGANIACH EDUKACYJNYCH** NIEZBĘDNYCH DO OTRZYMANIA PRZEZ UCZNIA POSZCZEGÓLNYCH ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH OCEN KLASYFIKACYJNYCH Z ZAJĘĆ EDUKACYJNYCH, WYNIKAJĄCYCH Z REALIZOWANEGO PRZEZ SIEBIE PROGRAMU NAUCZANIA,
- SPOSOBACH SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIÓW,
- WARUNKACH I TRYBIE OTRZYMANIA WYŻSZEJ NIŻ PRZEWIDYWANA ROCZNEJ OCENY KLASYFIKACYJNEJ Z ZAJĘĆ EDUKACYJNYCH.

WYMAGANIA EDUKACYJNE SĄ FORMUŁOWANE W OPARCIU O REALIZOWANY PROGRAM NAUCZANIA, OZNACZAJĄ OCZEKIWANE PRZEZ NAUCZYCIELA OSIĄGNIĘCIA UCZNIA.

**Dogłębna
znajomość
ucznia
(ocena
funkcjonalna)**

**Znajomość
podstawy
programowej
z danego
przedmiotu**

**Dostosowanie
wymagań z
danego
przedmiotu dla
ucznia**

**Dostosowanie
wymagań
edukacyjnych**

**Dostosowanie
sposobów
sprawdzania
osiągnięć uczniów**

**Dostosowanie
wymagań
edukacyjnych**

Ocenianie

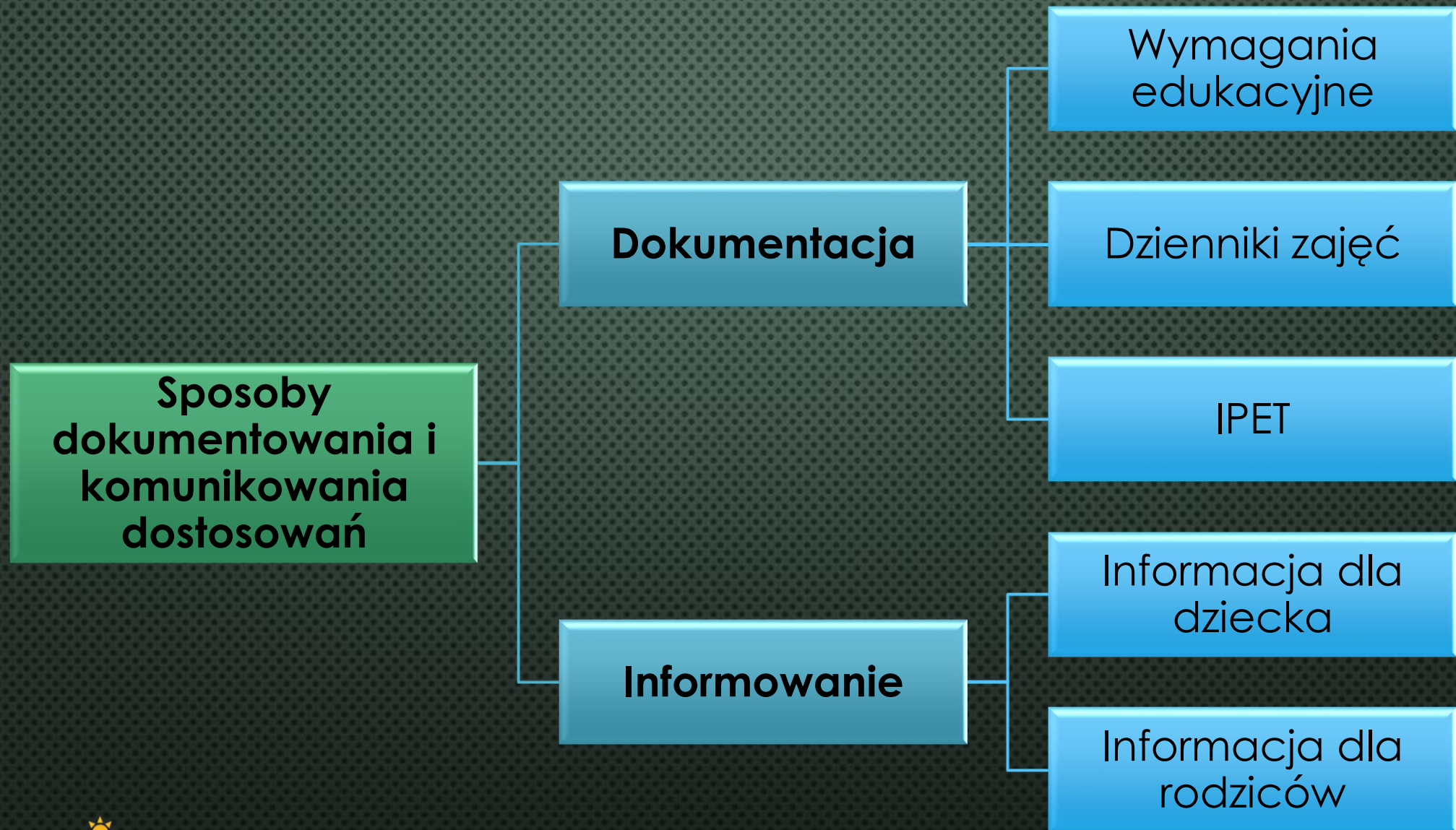
**Dostosowanie
sposobów
sprawdzania
osiągnięć
uczniów**

Sposoby sprawdzania wiedzy i umiejętności

sprawdziany ustne zamiast pisemnych dla ucznia z afazją

wykorzystanie alternatywnych form: projekty, prezentacje, itp.

Test wielokrotnego wyboru zamiast zadań otwartych

BŁĘDY:

Przekonanie, że każdy uczeń może spełniać wymagania edukacyjne takie same i tak samo.

Zamiast wymagań edukacyjnych – plany wynikowe, kryteria oceniania, PSO.

Wymagania, które nie wynikają z podstawy programowej i programu nauczania.

Uzasadnienie ocen bez odwołania się do wymagań.

Uznanie za dostosowanie wymagań sposobów dostosowania wymagań dla danej niepełnosprawności i zamieszczenie ich w IPET, jako dostosowanie wymagań dla ucznia.

OD CZEGO ZACZAĆ DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ?

Bezwzględne, wnikliwe, systematyczne poznanie ucznia (ocena funkcjonalna), jego mocnych stron, możliwości, predyspozycji, czynników utrudniających funkcjonowanie (wraz z analizą diagnozy klinicznej).

Dokładne przeanalizowanie programu nauczania pod kątem realizacji danych treści podstawy programowej, zakresów tematycznych przez konkretnego ucznia,

Poszukiwanie różnorodnych, aktywizujących, alternatywnych sposobów, metod, form realizacji danego zakresu tematycznego przez uczniów (różnorodne sposoby, metody i formy realizacji – Uniwersal Design Learning UDL).

Wybór konkretnych sposobów, metod, form dla danego ucznia, przypisanie ich do konkretnych wymagań i ostateczne sformułowanie dostosowanego wymagania dla ucznia (na zasadzie „dla każdego coś innego”).

Bieżące, stałe monitorowanie spełniania wymagań przez ucznia, ewentualne modyfikowanie sposobów i form ich dostosowania, na zasadzie „nauczyciel dla ucznia, a nie uczeń dla nauczyciela”.

WAŻNE:

Dostosowania **powinny dotyczyć form i metod pracy, a nie treści nauczania** w taki sposób, by obniżać wymagania wobec wszystkich uczniów.

Dostosowania **nie mogą prowadzić do obniżenia wymagań poniżej podstawy programowej ani pomijać treści programowych**, a powinny dać uczniowi szansę na dalszą edukację.

Celem jest **wsparcie ucznia i wyrównanie szans, a nie zwolnienie go z nauki.**

Zakres wiedzy i umiejętności powinien dać uczniowi szansę na **sprostanie wymaganiom kolejnego etapu edukacyjnego.**

JAKIE STRATEGIE I NARZĘDZIA MOGĄ WSPIERAĆ NAUCZYCIELI W DOSTOSOWANIACH?

Platformy e-learningowe

Atrakcyjne materiały interaktywne

Umożliwiają uczniom naukę w ich własnym tempie

Metody angażujące ucznia

Nauka przez zabawę

Metody aktywizujące

Materiały pomocnicze

Pomoce wizualne (diagramy, ikonografiki, ilustracje)

Plansze, karty pracy, aplikacje mobilne

KLUCZOWE ELEMENTY RÓŻNICOWANIA EFEKTÓW W NAUCZANIU

Analiza potrzeb uczniów

- Identyfikacja **różnic w obszarze wiedzy, kompetencji, przebiegu procesów poznawczych**.
- Rozpoznawanie osobowościowych różnic: **zainteresowań, motywacji, umiejętności**.
- Uwzględnienie dynamiki społecznej – **funkcjonowania w roli ucznia i członka klasy**.
- Analiza preferowanych **stylów uczenia się** oraz **rodzajów inteligencji**.

Dostosowanie metod i treści

- **Modyfikacja materiału** lub **sposobu jego prezentacji**.
- Wykorzystanie **różnych metod nauczania**, np. wykładów, debat, gier dydaktycznych, pracy w grupach, wykorzystania nowych technologii.
- **Połączenie modyfikacji treści z różnymi formami pracy**.

Dostosowanie zadań

- Zadania o **różnym stopniu trudności** i **wymagające różnego zaangażowania**.
- Zadawanie zadań, w których uczeń **może wybrać spośród kilku opcji**.
- W przypadku problemów z zadaniem – **akceptowanie próby rozwiązania lub planu działania**.

Rola informacji zwrotnej i oceniania

- Wykorzystanie **informacji zwrotnej** w ramach oceniania kształtującego.
- Informowanie ucznia o tym, jak przebiega proces uczenia się i **dawanie wskazówek, jak może się rozwijać**.
- Zachęcanie do **samooceny** i **ustalania ambitnych celów**.

SPOSOBY SPRAWDZANIA WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI UCZNIÓW:

Projekty i prace praktyczne

Uczniowie mogą realizować projekty indywidualne lub grupowe, które pozwalają im na praktyczne zastosowanie zdobytej wiedzy.

Prace manualne, takie jak tworzenie modeli, plakatów czy innych materiałów, pomagają ocenić zdolności praktyczne i kreatywność.

Portfolio

Gromadzenie prac ucznia w portfolio, które może zawierać różne rodzaje zadań, prace pisemne, rysunki, nagrania audio czy wideo. Pozwala to na ocenę postępów w dłuższym okresie czasu.

Uczniowie mogą samodzielnie wybierać, które prace chcą umieścić w portfolio, co pozwala na refleksję nad własnym rozwojem.

Obserwacje i notatki nauczyciela

Regularne obserwacje ucznia podczas zajęć i zapisywanie spostrzeżeń dotyczących jego postępów, zaangażowania czy trudności.

Wykorzystanie arkuszy obserwacyjnych do systematycznego monitorowania konkretnych umiejętności.

Prezentacje ustne

Uczniowie mogą przygotowywać prezentacje na wybrany temat, co pozwala ocenić ich umiejętność komunikacji, argumentacji oraz zrozumienie zagadnienia.

Prezentacje mogą być wzbogacone o elementy multimedialne, takie jak slajdy, filmy czy dźwięki.

Testy i quizy z dostosowaniami

Stosowanie testów wielokrotnego wyboru, uzupełniania luk czy dopasowywania, dostosowanych do poziomu ucznia.

Zapewnienie dodatkowego czasu (tylko dla tych uczniów, którzy mają możliwość wydłużenia uwagi) na wykonanie testu lub umożliwienie uczniowi udzielenia odpowiedzi ustnej zamiast pisemnej.

Zmniejszenie ilości zadań.

Gry dydaktyczne i symulacje

Wykorzystanie gier edukacyjnych i symulacji, które umożliwiają uczniom naukę i ocenę umiejętności w interaktywny i angażujący sposób.

Uczniowie mogą wziąć udział w grach zespołowych, które rozwijają umiejętności społeczne i współpracę.

Rozmowy i wywiady

Przeprowadzanie indywidualnych rozmów lub wywiadów z uczniem na temat omawianego materiału. Pozwala to na ocenę zrozumienia i umiejętności wyrażania myśli.

Dyskusje na tematy związane z lekcją mogą być także prowadzone w małych grupach.

Karty pracy

Tworzenie kart pracy dostosowanych do możliwości ucznia, które mogą zawierać różnorodne zadania: od prostych ćwiczeń po bardziej złożone problemy.

Warto dostosować rodzaj zadań do tempa pracy ucznia.

Mapy myśli i infografiki

Uczniowie mogą tworzyć mapy myśli lub infografiki, które wizualizują ich zrozumienie danego tematu. Ta forma pozwala na ocenę umiejętności organizowania i przetwarzania informacji.

Tworzenie schematów i diagramów jako forma przedstawienia związków między różnymi elementami materiału.

Prace pisemne i kreatywne

Eseje, opowiadania, wiersze czy inne formy pisemne, które pozwalają uczniowi wyrazić swoje myśli i zrozumienie w kreatywny sposób. Oceniaj za wkład merytoryczny, a nie za błędy ortograficzne, czy brzydkie pismo, szczególnie w przypadku uczniów z dysleksją i niepełnosprawnością intelektualną.

Dla uczniów, którzy mają trudności z pisanem, można zaoferować alternatywne formy, takie jak nagranie opowieści.

OCENIANIE UCZNIÓW ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI

Indywidualizacja oceniania

- **Dostosuj metody oceniania do indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia.**
- Wykorzystaj informacje zawarte w indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym (IPET) lub planie działań wspierających.

Skupienie na postępie

- **Oceniaj ucznia na podstawie jego indywidualnych postępów, a nie poprzez porównywanie go z rówieśnikami.**
- Zwracaj uwagę na rozwój kompetencji i umiejętności, które są dla niego kluczowe.

Różnorodność form oceniania

- **Stosuj różnorodne formy oceniania**, takie jak oceny opisowe, portfolio, obserwacje, prace praktyczne czy projekty, aby dać uczniowi szansę na zaprezentowanie swoich umiejętności w sposób, który najbardziej mu odpowiada.

Wspierające informacje zwrotne

- **Zapewnij konstruktywną informację zwrotną**, która będzie motywująca i jasno wskaże, co uczeń zrobił dobrze, a nad czym powinien jeszcze popracować.
- **Unikaj oceniania zniechęcającego lub zbyt krytycznego.**

Dostosowanie warunków

- W miarę możliwości **dostosuj warunki oceniania**, takie jak czas, miejsce czy narzędzia, do potrzeb ucznia.
- Upewnij się, że ma on **dostęp do niezbędnych środków wsparcia**, takich jak asystent czy specjalistyczne oprogramowanie.

Współpraca z zespołem

- **Współpracuj z innymi specjalistami**, takimi jak pedagog, psycholog czy logopeda, aby lepiej zrozumieć potrzeby ucznia i skuteczniej dostosować metody oceniania.

Ustalanie realistycznych celów

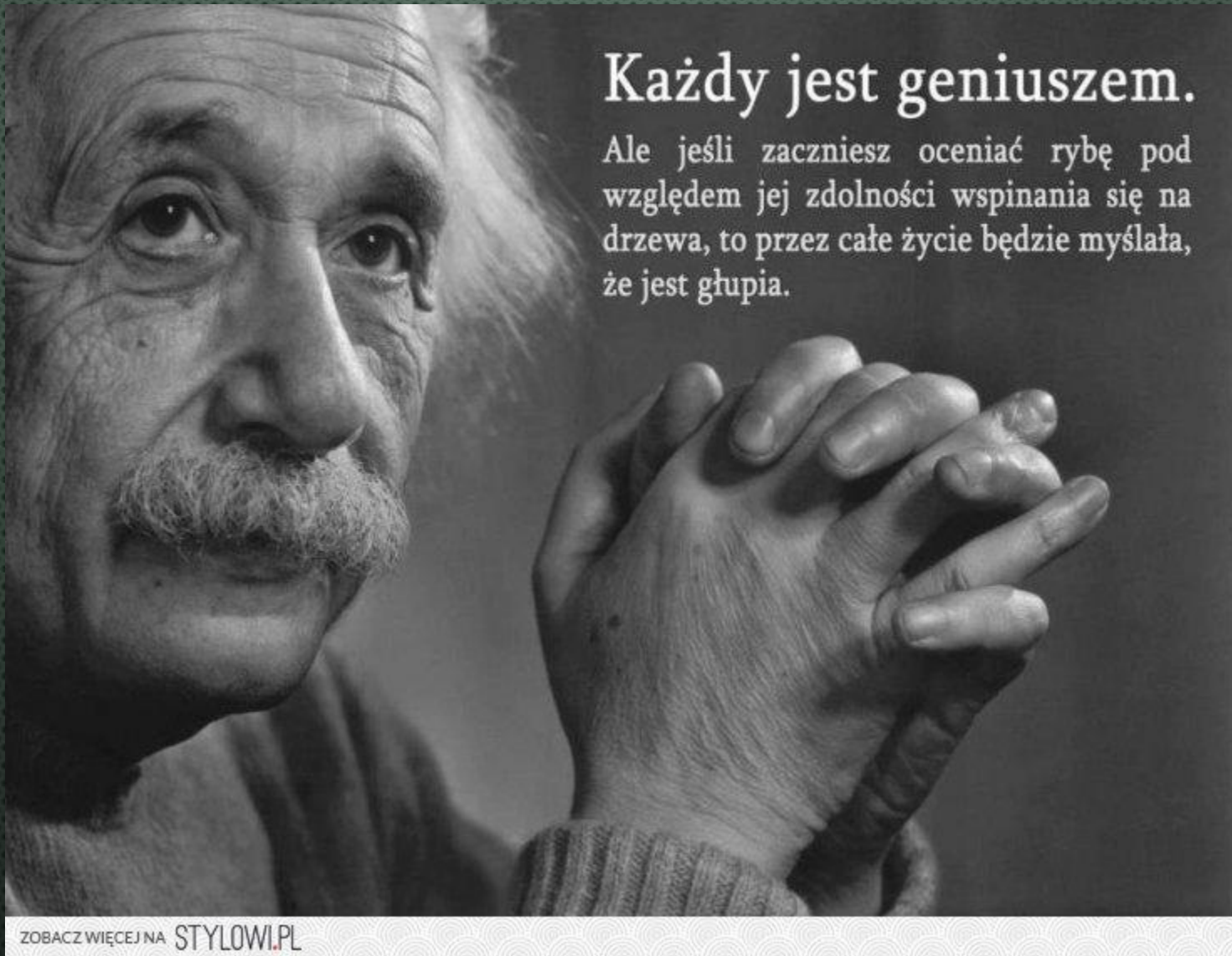
- **Wspólnie z uczniem i jego rodzicami/opiekunami ustal realistyczne i osiągalne cele edukacyjne**, które będą stanowiły podstawę do oceny jego postępów.

Uwzględnienie aspektów emocjonalnych

- **Zwróć uwagę na emocjonalne i społeczne aspekty oceniania.**
- Uczniowie ze SPE mogą być bardziej wrażliwi na ocenę, dlatego ważne jest, aby była ona **konstruktywna i wzmacniająca**.

PAMIĘTAJ!

- TO NAUCZYCIELE DIAGNOZUJĄ I OKREŚLAJĄ MAKSYMALNE MOŻLIWOŚCI UCZNIA. NA TEJ PODSTAWIE RÓŻNICUJĄ I KONSTRUUJĄ ZADANIA, DOSTOSOWUJĄC ICH STOPIEŃ TRUDNOŚCI.
- KAŻDE DZIECKO MA MOŻLIWOŚĆ OTRZYMANIA NAJWYŻSZEJ OCENY, NAWET JEŚLI STOPIEŃ TRUDNOŚCI LUB ILOŚĆ ZADAŃ RÓŻNI SIĘ OD INNYCH UCZNIÓW. KLUCZOWE SĄ DOSTOSOWANE KRYTERIA OCENIANIA.

Każdy jest geniuszem.

Ale jeśli zaczniesz oceniać rybę pod względem jej zdolności wspinania się na drzewa, to przez całe życie będzie myślała, że jest głupia.

ZOBACZ WIĘCEJ NA STYLOWI.PL

Ocenianie tradycyjne (sumujące)

Ocenianie kształtujące

zdarzenie jednostkowe

proces ciągły

służy sprawdzeniu wykonywania założeń programu

pokazuje miejsce ucznia w procesie uczenia się

ocena tego, czego uczeń nie umie, koncentracja na błędach

koncentracja na mocnych stronach umiejętności uczniów

mówi o przeszłych osiągnięciach i dawnych porażkach

pomaga w rozpoznawaniu braków i umożliwia ich szybkie uzupełnienie

etapowy lub końcowy stan osiągnięć

zbliżanie się do celu kształcenia

ocena efektu

pomaga uczniowi się uczyć

ocena kształcenia, która ułatwia opracowywanie rankingów i danych statystycznych

wspomaga rozwój, sprzyja poprawie jakości nauczania

koncentracja na ocenie wypowiedzi pisemnych

różne sposoby zbierania informacji o osiągnięciach ucznia

Strategie oceniania kształtującego

Określanie i wyjaśnianie uczniom celów uczenia się i kryteriów sukcesu

Zadawanie pytań i zadań dających informacje, czy i jak uczniowie się uczą

Udzielanie uczniom informacji zwrotnych, które umożliwiają im widoczny postęp

Umożliwienie uczniom wzajemnego korzystania ze swojej wiedzy i umiejętności

Wspomaganie uczniów w stawaniu się autorami procesu uczenia się

Cele lekcji i kryteria sukcesu

Po co uczniowie się tego uczą?

Na tablicy/ ekranie

Do czego przyda im się ta wiedza?

Zapis w zeszycie

Jak ją wykorzystają w przyszłości?

Karteczki - wklejki

Pytania kluczowe

Pytania otwarte – stymulują do
myślenia

Czas oczekiwania na odpowiedź
(co najmniej 5 sekund)

Rozmowy w dwójkach – wspólne
szukanie odpowiedzi

Niepodnoszenie rąk do
odpowiedzi

Uczenie się na błędach

Informacja zwrotna

Co uczeń zrobił
dobrze?

Co wymaga
poprawy?

Jak należy
poprawić pracę?

Jak uczeń ma się
dalej rozwijać?

Wzajemne uczenie się uczniów - techniki

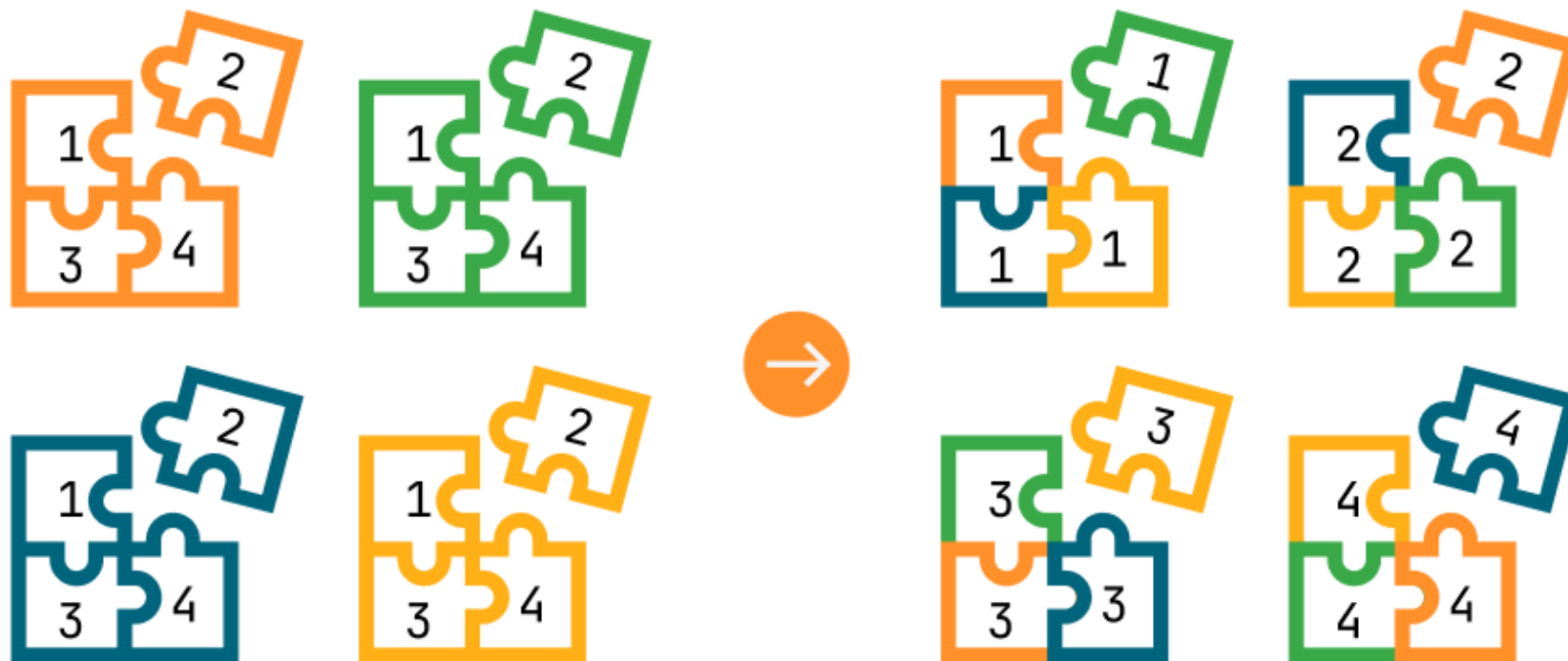
Partnerzy do rozmowy

Powiedz partnerowi

Uczeń A, uczeń B

JIGSAW

Stacje zadaniowe

Małe grupy pracują nad swoimi zadaniami.

Członkowie grup formują nowe grupy,
by podzielić się tym, czego się nauczyli.

Ocena koleżeńska - kryteria

Wskażesz dobre elementy pracy kolegi/ koleżanki

Wskażesz, jakie popełnił/ popełniła błędy

Dasz wskazówki, jak poprawić błędy

Dasz wskazówki, jak powinien/ powinna pracować dalej

Samooocena - elementy

Co już umiem?

Nad czym
jeszcze
popracuję?

Co powinienem/
powinnam zrobić
w swoim
sposobie uczenia
się?

Jakie
postanowienia,
co do mojego
sposobu uczenia
się powinienem/
powinnam
przyjąć na
przyszłość?

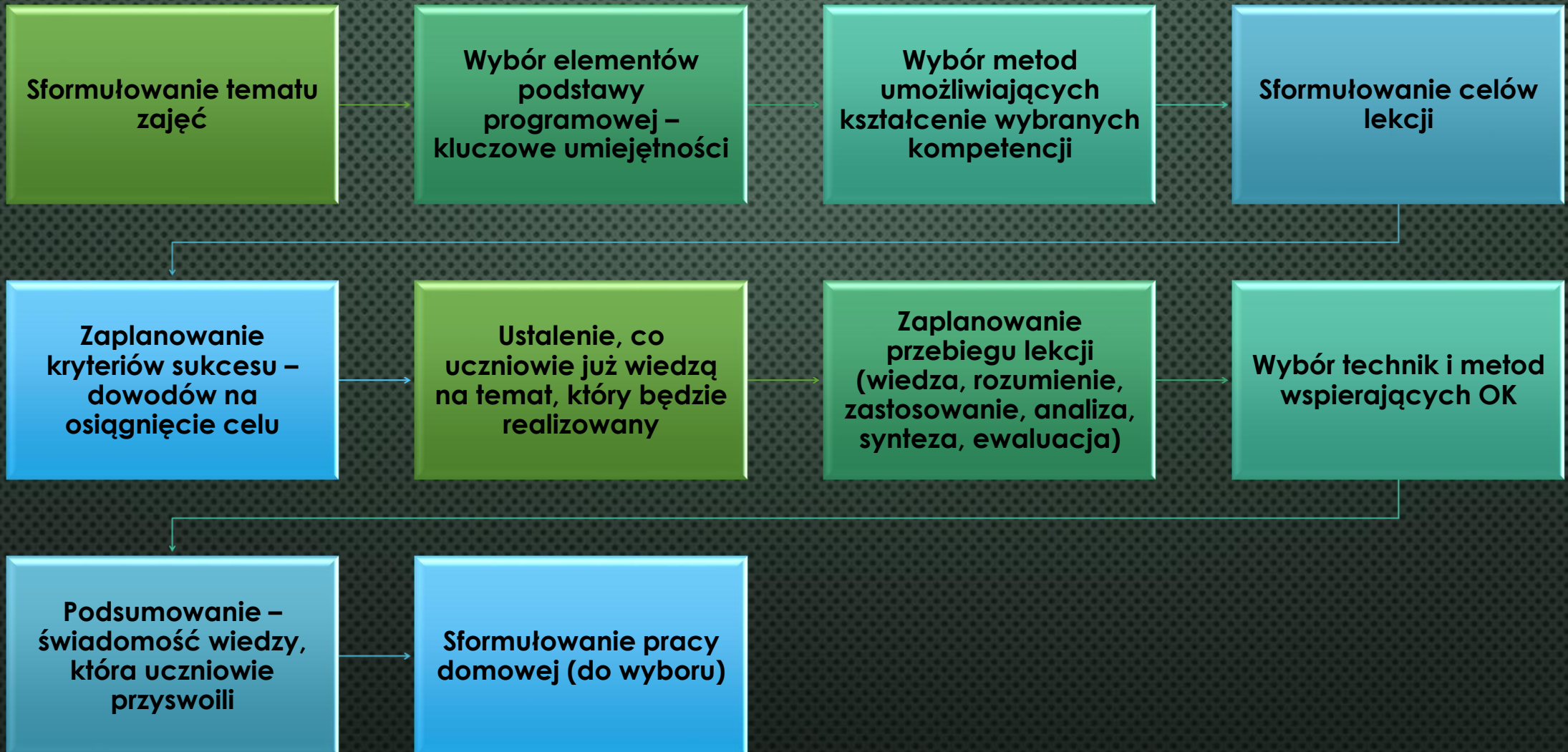
ŁĄCZENIE OCENIANIA SUMUJĄCEGO Z KSZTAŁTUJĄCYM – PRZYKŁADY:

Wybrane prace i/ lub aktywności uczniów ocenianie są kształtująco. Na początku roku nauczyciel umawia się z uczniami, które prace będą oceniane sumująco, a które kształtująco.

Nauczyciel udziela uczniom informacji zwrotnej do ich pracy, co stanowi podstawę jej poprawienia i ponownej oceny, tym razem stopniem.

Ocena stopniem odroczone jest w czasie. Nauczyciel początkowo pozwala uczniom zapoznać się z informacją zwrotną, a po kilku dniach proponuje stopnie wszystkim uczniom, lub tym, którzy chcą je dostać.

PLANOWANIE LEKCJI Z OK

SPRAWNOŚCIOWE OCENIANIE KSZTAŁTUJĄCE - ETAPY

Krok 1. Nauczyciel przegląda program, który chce z uczniami zrealizować. Opracowuje kryteria do wszystkich tematów i na ich podstawie określa sprawności do zdobycia dla uczniów.

Krok 2. Zapoznaje uczniów ze sprawnościami i kryteriami ich osiągnięcia.

Krok 3. Uczniowie przystępują do zdobywania wybranej sprawności, gdy uznają, że są gotowi. Jeśli nie uda im się zdobyć sprawności za pierwszym razem, to mogą spróbować powtórnie.

Uczniowie

sami dbają o zdobycie
sprawności, a tym samym
nauczenie się danej umiejętności,

planują swoją naukę,

dokonują samooceny i zgłaszają
nauczycielowi gotowość
uzyskania sprawności,

uczniowie poprawiają swoje
osiągnięcia, aż do uzyskania
sprawności.

SPOSOBY DOSTOSOWANIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH – WSKAZÓWKI OGÓLNE

UCZNIOWIE SŁABOWIDZĄCY

Wyznaczyć uczniowi w sali miejsce zapobiegające odblaskowi pojawiającemu się w pobliżu okna

Zapewnić właściwe oświetlenie i widoczność

Udostępnić teksty w wersji powiększonej

Podawać modele i przedmioty do obejrzenia z bliska

Wydłużyć czas na wykonanie określonych zadań (szybka męczliwość wzroku)

Umożliwić korzystanie z audiobooków lektur szkolnych

Korzystać z uproszczonych schematów o pogrubionych liniach

Stosować kolory i powiększona czcionkę

Często zadawać pytanie „Co widzisz? W celu sprawdzenia trafności doznań wzrokowych

UCZNIOWIE SŁABOSŁYSZĄCY

Zapewnić miejsce w pierwszej ławce

Zwracać się do ucznia będąc zwróconym twarzą w jego stronę

Mówić wolno, wyraźnie i nieco głośniej

Eliminować zbędny hałas i zakłócenia w klasie

Upewnić się, czy polecenia kierowane do klasy są zrozumiałe przez ucznia

Zapewnić dodatkowe wyjaśnienia, formułować proste polecenia

Obserwować, czy uczeń nadąża za tempem pracy pozostałych uczniów

Zapewnić w ławce wsparcie ucznia zdolnego, współpracującego

Używać jak najczęściej pomocy wizualnych i tablicy

Przygotować plan pracy na piśmie

Często zwracać się bezpośrednio do ucznia

Przy ocenie prac pisemnych doceniać wkład pracy, aktywność, a nie błędy wynikające z niedosłuchu

UCZNIOWIE Z AUTYZMEM, W TYM ZESPOŁEM ASPERGERA

Zminimalizować
elementy
rozpraszające

Wyznaczyć miejsce
blisko nauczyciela

Zachowywać
schemat pracy i
stałości działań
wcześniej informować
o zmianach

Kierować polecenia
indywidualnie do
ucznia, językiem
prostym
jednoznacznym

Treści abstrakcyjne
uzupełniać
rysunkiem, zdjęciem,
filmem

Wydłużyć czas
przeznaczony na
wykonanie prac i
zadań pisemnych

Dzielić dłuższe i
trudniejsze zadania
na kilka części

Sprawdzać
zrozumienie
czytanego tekstu
(pytania pomocnicze)

Unikać
współzawodnictwa i
rywalizacji

Dbać o losowe
przydzielanie do grup

Często przypominać o
normach
funkcjonowania
społecznego

Umożliwiać pobyt w
cichym miejscu w
chwilach wzburzenia
(wyciszenie)

PLAN AKTYWNOŚCI, CZYLI RUTYNA WSPIERAJĄCA SAMODZIELNOŚĆ DZIECKA Z AUTYZMEM - ZASADY

Wizualne wsparcie

- Używaj **zdjęć, piktogramów lub napisów**, aby pokazać sekwencję zadań.

Jasna struktura

- **Każdy etap planu powinien prowadzić do kolejnego**, co daje dziecku poczucie przewidywalności i bezpieczeństwa.

Stopniowe wprowadzanie

- **Zaczynaj od prostych czynności**, których koniec jest oczywisty (np. dokończenie układania puzzli).

Zakończenie zadania

- **Wskaż, kiedy zadanie jest zakończone**, np. poprzez usunięcie obrazka z listy, lub użyj timera, aby zaznaczyć, że czas na daną aktywność dobiegł końca.

Nagrody i motywacja

- Można stosować **system nagród** w postaci np. uśmiechniętej buźki po wykonaniu zadania.

Elastyczność

- Plany **można dostosować do różnych aktywności**, w tym tych związanych z domem, szkołą czy zabawą.

„NIC NIE JEST SZCZEGÓLNIIE TRUDNE DO
ZROBIENIA, JEŚLI TYLKO ROZŁOŻYĆ TO
NA ETAPY”

HENRY FORD

UCZNIOWIE Z ZABURZENIAMI ZACHOWANIA

Podawać krótkie komunikaty, sprawdzić ich zrozumienie

Podczas rozmowy zwracać się po imieniu, patrzeć w oczy, używać prostych słów (przykuć uwagę)

Zlecać do wykonania tylko jedno zadanie w określonym czasie

Trudne zadania dzielić na etapy

Ograniczyć ilość bodźców zewnętrznych

Konsekwentnie egzekwować ustalone zasady

Utrwalać pozytywne wzorce zachowania przez pochwały

Skupiać uwagę na zaletach ucznia

UCZNIOWIE Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ W STOPNIU LEKKIM

Ograniczenie realizacji podstawy programowej do najważniejszych aspektów

Minimum tematyki o wysokim stopniu abstrakcji

Dostosowanie zadań do możliwości uczniów, skracanie zadań do niezbędnych elementów

Wydłużenie czasu pracy, więcej czasu na utrwalanie wiedzy

Ciągłe dostarczanie wskazówek do pracy, upewnianie się, czy uczeń je rozumie

Dzielenie pracy na etapy, stosowanie zasady stopniowania trudności

Prezentacja oraz powtarzanie wiedzy różnych kontekstach, formach, wykorzystanie konkretnego

Opracowanie zindywidualizowanych materiałów, kart pracy

Wykorzystanie różnorodnych środków dydaktycznych

Systematyczne powtarzanie i utrwalanie wiedzy

Zastosowanie ułatwień w postaci: map myśli, inscenizacji, filmów, zastępników wizualnych, schematów

Stosowanie eksperymentów o doświadczeń, obserwacji w naturalnym środowisku

UCZNIOWIE Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ RUCHOWĄ

Nie oceniać prac
pisemnych oraz
estetyki zeszytów

Zamieniać
sprawdziany pisemne
na ustne

Umożliwić
przygotowanie prac
pisemnych w formie
komputerowej

Prace plastyczne i
techniczne – oceniać
wkład pracy i
zaangażowanie

Dostosować tempo
pracy do możliwości
uczniów

Nie wywoływać do
tablicy, jeśli
występują trudności z
poruszaniem się

Udostępnić
dodatkowe materiały,
notatki ksero

Umieścić uczniów
w klasie w miejscu
zapewniającym
komfort i łatwe
dojście

Zadawać pytania
krótkie, proste,
zwracać się do
uczniów
bezpośrednio

Notować uczniowi w
zeszycie
najważniejsze
informacje z lekcji

Stosować metody
aktywizujące, używać
środków
informatycznych

Pozwolić uczniom na
rozładowanie
napięcia
psychoruchowego

W TYM Z AFAZJĄ

Umożliwić
odpowiadanie na
pytania za pomocą
gestów lub
obrazków

Stosować proste
instrukcje, krótkie
zdania

Unikać nagłych
zmian w planie
lekcji

Tworzyć spokojną
atmosferę w trakcie
wypowiedzi
ustnych, nie
pospieszać

Wydłużyć czas
odpowiedzi ustnej,
akceptować
odpowiedzi jedno-,
dwuwyrazowe

Uwzględniać
problemy z
wymową i
artykulacją w
czasie wypowiedzi

Umożliwić
uzupełnienie
wypowiedzi ustnej
zapisem, rysunkiem

Nagradzać za
próbę
komunikowania się

Umożliwić dyskusję
z innymi uczniami
w małych grupach

UCZNIOWIE Z ADHD

Używać prostego,
zwięzłego języka i
powtarzać
polecenia w razie
potrzeby

Utrzymywać stałe
ramy dnia i
powtarzalne
procedury

Dzielić materiał i
zadania na
mniejsze partie

Posadzić ucznia
blisko nauczyciela,
z dala od okna i
rozpraszających
bodźców

Wydłużyć czas na
wykonanie
sprawdzianów i
testów

Dzielić dłuższe testy
na krótsze części

Preferować ustne
odpowiedzi, jeśli są
dla ucznia
łatwiejsze

Oceniać treść, a
nie na estetykę, np.
pisowni czy wygląd
pracy

Dostosować karty
pracy, zadania i
ćwiczenia

Często sprawdzać
wiedzę z krótszych
fragmentów
materiału, stosując
precyzyjne pytania

UCZNIOWIE Z MUTYZMEM WYBIÓRCZYM

Nie przymuszać dziecka do kontaktu werbalnego

Zadbać o spokój, ciszę i poczucie bezpieczeństwa w klasie

Obniżyć lęk poprzez pozytywne wzmocnienia, wspólną zabawę i okazywanie empatii

Zezwalać na odpowiedzi pisemne, korzystanie z rysunków, gestów lub zaznaczanie odpowiedzi

Stosować pytania zamknięte (tak/nie), gesty, lub elementy komunikacji alternatywnej

Używać materiałów wizualnych i grafik

Dzielić materiał na mniejsze partie i łączyć wiedzę w logiczną całość

Zachęcać do aktywności artystycznych, muzycznych, tanecznych lub sportowych, które nie wymagają mówienia

Przeprowadzić rozmowę z klasą, aby uświadomić rówieśnikom specyfikę mutyzmu wybiórczego

Wyznaczyć nauczyciela, który będzie koordynatorem pracy z dzieckiem i będzie miał stały kontakt z uczniem

Chwalić dziecko za próby, osiągnięcia i wysiłek

UCZNIOWIE ZE SPECYFICZNYMI TRUDNOŚCIAMI W UCZENIU SIĘ

Zapewnić w klasie
miejsce blisko
nauczyciela

Oceniać przede
wszystkim
wypowiedzi ustne i
treść prac
pisemnych

Przeznaczyć więcej
czasu na wszelkie
prace dydaktyczne

Umożliwić uczniowi
pisanie na
komputerze

Umożliwić uczniowi
pisanie w zeszycie
pismem
drukowanym

Dyktanda
zastępować
tekstami z lukami

Dyktanda oceniać
jakościowo, oceną
opisową

Sprawdzać
znajomość zasad
pisowni

Unikać
odpytywania
czytania głośnego
na forum klasy

Umożliwić
korzystanie z
gotowych wzorów,
tablic

Często sprawdzać
wiadomości z
krótszych partii
materiału

Zagwarantować
wolne miejsce na
rozwiązanie
bezpośrednio pod
zadaniem

UCZNIOWIE Z ZAGROŻENIEM NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁECZNYM

Jasno określać obowiązujące normy i konsekwentnie ich przestrzegać

Omawiać właściwe zachowanie w kontakcie indywidualnym

Proponować różne prospołeczne działania

Dostrzegać i nagradzać pozytywne zachowania

Podawać polecenia w prostszej formie, używać krótkich zdań i jasnych komunikatów

Dzielić materiał na mniejsze partie, o mniejszym stopniu trudności

Często odwoływać się do konkretnych przykładów, szeroko stosować zasadę poglądowości

Pozwalać na dłuższy czas pracy, a w przypadku prac pisemnych rozłożyć zadania w czasie lub zmniejszyć ich ilość

Oceniać obiektywnie i sprawiedliwie, uwzględniając wysiłek i zaangażowanie ucznia

Eliminować zbędny hałas i bodźce rozpraszające w otoczeniu ucznia

Udzielać uczniowi dodatkowej pomocy i wyjaśnień w trakcie pracy

PODEJŚCIE SKONCENTROWANE NA ROZWIĄZANIACH W PRAKTYCE SZKOLNEJ (INSOO KIM BERG, STEVE DE SHAZER)

**Jeśli coś
działa – rób
tego więcej.**

**Jeśli coś nie
działa – nie
rób tego, rób
coś innego.**

**Jeśli coś się
nie zepsuło –
nie
naprawiaj
tego.**

KLUCZOWE ZAŁOŻENIA I CELE PSR

Skupienie na rozwiązaniach, a nie problemach

Zamiast dogłębnie analizować trudności, nacisk kładzie się na to, **jak rozwiązać sytuację i jakie działania podjąć w przyszłości.**

Budowanie na mocnych stronach

Podejście zakłada **identyfikację i wykorzystanie zasobów, umiejętności i sukcesów ucznia**, aby pomóc mu przezwyciężać przeszkody

Wizja przyszłości

Ważne jest, aby **pomóc uczniowi stworzyć wizję pożądaney przyszłości i wyznaczyć pierwszy krok**, by tę wizję zrealizować

Współpraca i dialog

Nauczyciel i uczeń pracują razem, a dialog służy wzmocnieniu samoświadomości i osiągnięciu wspólnych celów

Zaangażowanie całego systemu wsparcia

Metoda zachęca do **zaangażowania rodziców, przyjaciół i innych członków otoczenia ucznia**, aby stworzyć wspierającą sieć

„ROZMOWY O PROBLEMACH TWORZĄ
PROBLEMY,
ROZMOWY O ROZWIĄZANIACH TWORZĄ
ROZWIĄZANIA”

STEVE DE SHAZER

PRZYKŁADOWE TECHNIKI

Pytania skoncentrowane na rozwiązaniach

- **Zadawanie pytań, które kierują uwagę na pozytywne aspekty i potencjalne rozwiązania**, np. "Kiedy wszystko szło dobrze?" lub "Z czego jesteś najbardziej dumny?".

Kreowanie wizji preferowanej przyszłości

- Pomaganie uczniowi w **opisaniu, jak będzie wyglądało jego życie, gdy problemy zostaną rozwiązane.**

Wykorzystywanie wyjątków

- **Analiza sytuacji, w których problem nie wystąpił**, aby zidentyfikować skuteczne strategie.

Techniki "reframingu"

- **Zmiana sposobu postrzegania problemu poprzez nadanie mu nowego znaczenia**, które koncentruje się na rozwiązaniach, a nie na trudnościach.

„Zestaw tak”

- Pytania formułowane są w taki sposób, że można na nie odpowiedzieć tylko twierdząco - pomocna w „przełamaniu lodów”.

„Dostrojenie”

- Szczególną uwagę zwraca się na **wypowiadane słowa, sposób i tempo mówienia oraz na postawę ciała**, służące zbudowaniu zaufania i poczucia bezpieczeństwa.

„Wskakiwanie do tej samej łodzi”

- Sprawdza się przy **wspólnym ustalaniu celu z uczniem albo klasą i daje uczniowi/klasie możliwość realizowania go na własny sposób**, a tym samym poczucie sprawczości i odpowiedzialności za osiągnięcie go.

Komplementowanie

- Wiąże się z **ujawnieniem, poszerzeniem i wzmocnieniem zasobów ucznia** i jest użyteczne w budowaniu/poprawianiu relacji.

Praca na skali

- Używając skali, **uczeń sam określa w którym miejscu jest obecnie** w poradzeniu sobie z problemem, **w którym miejscu chciałby być i jaki krok wykona**, aby się przybliżyć do osiągnięcia celu.

Pracuj z uczniem, a nie z jego problemem.

Skupiaj się na pozytywnej zmianie.

Szukaj zasobów dziecka, nie deficytów.

Badaj możliwe i pożądane wersje przyszłości.

Traktuj ucznia jako eksperta we wszystkich aspektach jego życia.

POROZUMIENIE BEZ PRZEMOCY - METODA KOMUNIKACJI (MARSHALL ROSENBERG)

Obserwacja zamiast oceny

Zamiast oceniać zachowanie rozmówcy, skup się na konkretnych faktach i obserwacjach.

Wyrażanie uczuć

Zidentyfikuj i nazwij swoje uczucia, które pojawiają się w związku z zaistniałą sytuacją.

Identyfikacja potrzeb

Zrozum i nazwij potrzeby, które stoją za Twoimi uczuciami.

Prośba o działanie

Zamiast żądać, poproś o konkretne działanie, które może zaspokoić Twoją potrzebę. Prośba powinna być jasna, precyzyjna i możliwa do spełnienia.

GŁÓWNE KORZYŚCI Z NVC:

Lepsze rozumienie siebie i innych.

Budowanie głębszych i bardziej harmonijnych relacji.

Skuteczniejsze rozwiązywanie konfliktów.

Komunikacja oparta na wzajemnym szacunku i zrozumieniu.

Rezygnacja z oceniających i krytykujących słów.

Wczuwania się w sytuację rozmówcy i rozumienia jego perspektywy.

**"Jeśli nie doceniamy własnych
potrzeb,
inni nie mogą tego zrobić."**

Marshall B. Rosenberg